

תוכן עניינים

3..... 1. מבוא

4-9..... 2. חוק זכות יוצרים כמקור ואמצעי ההגנה על יצירה מוסיקלית

10-14..... 3. ניסיונות הגדרה של יצירה מוסיקלית

14-23..... 4. דרכים ושיטות להבחנת פלגיאט ביצירות מוסיקליות

24..... 5. סיכום

1. מבוא

כאשר אנחנו מתבקשים לדון בהפרת זכויות יוצרים במוסיקה, האסוציאציה הראשונה שעולה בראש היא השמעת שירים ללא ראשות בשידורי רדיו וטלוויזיה או בהופעות, העתקה לא חוקית (פיראטית) של תקליטורים, העמדת היצירה לרשות הציבור (פרסום להורדה באתרי האינטרנט) ופעולות אחרות שפוגעות בזכות יוצרים.

ואולם, ישנה עוד דרך של פגיעה בזכות יוצרים ביצירה מוסיקלית. מדובר בדמיון בין שתי יצירות, בשלמות או רק במאפיינים מסוימים. כפי שנראה בהמשך העבודה, זאת תופעה די נפוצה, כאשר אחד ההסברים האפשריים לה הוא כי רעיונות מוזיקליים הינם מוגבלים, כי קיים מספר מוגבל של צירופים אפשריים של אקורדים ותווים שבאמצעותם ניתן להלחין מוסיקה, ובמיוחד כשמדובר במוסיקה פופולרית.

בהחלט אפשרי שכתוצאה מצורך מקרים שני מלחנים שונים ילחינו יצירות מוסיקליות דומות, שכן מספר הצירופים של אקורדים ותווים בפזמונים פופולריים די מוגבל. כמו כן, בכל צורה של ביטוי אמנותי, טכנולוגי, חברתי, פוליטי או כל ביטוי אחר קיימת השפעה של הביטויים הקודמים. מוסיקה מעולם לא נוצרה בחלל ריק והיא אף חייבת להיות מושפעת על ידי יצירות של מלחינים אחרים. ואולם, ככל שדמיון כזה בין שתי יצירות מוסיקליות בולט יותר כך גם עולה חשש כי מדובר במעשה לא לגיטימי שמווה הפרה של זכות יוצרים.

בעבודה זו אדון במקרים של **פליגיאט במוסיקה**, מקרים שבהם ניתן להבחין בבירור שביצירה מסוימת נעשה שימוש באופן בולט בקטעים ששייכים ליצירה אחרת, קודמת בזמן, אך המלחין של היצירה החדשה (המפרה) טוען שהיצירה כולה שלו.

פליגיאט הוא "קבלת קרדיט" על ידי המפר בגין עבודתו של מישהו אחר. פליגיאטור שולח יד ונוטל לעצמו עבודה שהוא לא ביצע. בשביל היוצר פליגיאט הוא אחד הצורות החמורה ביותר של פגיעה בזכות היוצרים, זאת משום שבעולם הטכנולוגי המודרני, פיראטיות ושימוש ללא רשות ביצירות הם תופעה בלתי נמנעת. ואולם, הפרת זכות יוצרים בדרך של פליגיאט היא מזיקה יותר, וזאת משום שבנוסף למניעה מיצור היצירה לקבל רווחים מוחשיים שמגיעים לו עבור היצירה, פליגיאט גם מקפח את הכרת עבודתו של היוצר ופוגע במוניטין ובכבוד שלו.

על אף שמדובר תופעה נפוצה וחמורה, קיים קושי ניכר בכל הנוגע להבחנת מקרי הפליגיאט ביצירות מוסיקליות, וזאת לאור אופייה המיוחד של יצירה מוסיקלית.

במהלך העבודה אתייחס להראות עיקריות של חוק זכות יוצרים בהיותו מקור ואמצעי ההגנה הבלעדי על זכויות יוצרים ביצירות שהוא מגן עליהם, כולל יצירה מוסיקלית.

לאחר מכן, אדון בסוגיית ההגדרה מה היא יצירה מוסיקלית, ואבי דוגמאות של מבחנים שונים שפותחו בפסיקת בתי המשפט בארה"ב לצורך הבחנת מקרי הפליגיאט ביצירות מוסיקליות.

2. חוק זכות יוצרים כמקור ואמצעי ההגנה על יצירה מוסיקלית

בפרק זה של העבודה אבקש להציג וראות עיקריות של חוק זכות יוצרים בהיותו מקור ואמצעי ההגנה הבלעדי על זכויות יוצרים ביצירות שהוא מגן עליהם, כולל יצירה מוסיקלית.

כפי שמציין תמיר אפורי בספרו¹, דיני זכות יוצרים בארץ מבוססים באופן משמעותי על דין בין-לאומי (אמנות בין-לאומיות בתחום זכות היוצרים)². מאז קום המדינה ועד לחקיקת חוק זכות יוצרים הצטרפה ישראל לשורה ארוכה של אמנות אלה: הסכם TRIPS³, נוסח משנת 1971 של אמנת ברן⁴, אמנת רומא⁵, אמנת WCT⁶ ואמנת WPPT⁷.

לטענת תמיר אפורי⁸, חוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007 בא ליישם את המחויבות הבינלאומיות של ישראל, וכן נוסחו מחדש הוראות שונות, זאת על מנת לתת ביטוי מדויק יותר להוראות האמנות האלה ולנוהג הבינלאומי בכל הנוגע לביצוען.

כפי שמסביר המחבר, דיני זכויות יוצרים בעולם בדרך כלל מתאפיינים בשתי תפיסות עיקריות: תפיסה אנגלו-אמריקאית ותפיסה קונטיננטלית. הודות לאמנות הבינלאומיות, מבחינה מעשית, הפער בין שתי הגישות לא כל כך משמעותי. ואולם, בכל הנוגע לתפיסות יסוד תאורטיות – קיימים הבדלים ניכרים⁹.

לפי הגישה האמריקאית (וזו, במידה רבה, גם הגישה האנגלית), זכות יוצרים היא מנגנון חוקי ל"הנכסה" של יצירות כדי ליצור תמריץ כלכלי ליצירה. לפיכך, זכות זו מוגבלת להיקף הנדרש ליצירת התמריץ כאמור ולא יותר מזה, שכן הענקת זכות רחבה יותר מהווה פגיעה בחופש הביטוי וחופש העיסוק של הציבור. לעומת זאת, בתפיסה הקונטיננטלית החקיקה מתמקדת ביוצר ובזכויותיו. הדוגמא הבולטת להבחנה זו – השוני הלשוני בין Copyright בשיטה אנגלו אמריקאית לבין Authors Rights בשיטה קונטיננטלית¹⁰.

כפי שמציין המחבר, מטבע הדברים, דיני זכות יוצרים בישראל הושפעו במידה מאוד משמעותית מהדין האנגלי. החוק הישן שחל בישראל היה החוק האנגלי משנת 1911, והוראותיו פורשו בפסיקה תוך הפנייה לתקדימים מאנגליה ומארה"ב, תוך דגש על תפיסה אנגלו-אמריקאית בכל הנוגע לתכלית החוק.

לטענת תמיר אפורי, גם החוק החדש, חוק זכות יוצרים משנת 2007, הושפע במידה רבה מהדין האנגלי. ההשפעה העיקרית היא של החוק האנגלי משנת 1911, אשר היה בתוקף בישראל עד להחלפתו בחוק החדש. כמו כן, ניכרת גם השפעתו של החוק האנגלי משנת 1988 – Copyright,

¹ תמיר אפורי, **חוק זכות יוצרים**, נבו הוצאה לאור בע"מ, תשע"ב-2012.

² שם, בעמ' 23.

³ נספח להסכם המקים את ארגון הסחר העולמי WTO – Trade Related aspects of Intellectual Property Rights

⁴ אמנת ברן להגנת זכויות יוצרים של יצירות ספרותיות ואמנותיות, נוסח פריז 1971.

⁵ אמנת רומא להגנת זכויות מבצעים, מפיקי תקליטים ותאגידי שידור משנת 1961.

⁶ אמנת WIPO בעניין זכויות יוצרים משנת 1996 – Wipo Copyright Treaty.

⁷ אמנת WIPO בעניין זכות מבצעים ומפיקי תקליטים משנת 1996 – Wipo Performances and Phonograms Treaty.

⁸ תמיר אפורי, **חוק זכות יוצרים**, נבו הוצאה לאור בע"מ, תשע"ב-2012.

⁹ שם, בעמ' 25.

¹⁰ שם, בעמ' 26.